

Minister van VWS
Cc Minister MZSDeadline: 14 december
2018

LZ-SF1

Ontworpen door

5.1.2e

T 5.1.2e

Datum Document

Kenmerk

5.1.2e

Bijlage(n)

2

nota

(ter beslissing)

visie ADL-assistentie (Fokus wonen)

5.1.2e

13/12

DGLZ

DGLZ

DGLZ

DGLZ

DGLZ

*Dank dat ik deze tijd
wel kan sturen, maar
hoe gaat dit land
bij de doelgroep?*

*En: hoe tijd dit in de Kamer?
En: is overgang naar WVO/2
goed voor u te geven?*

1 Aanleiding voor deze nota

In de voortgangsrapportage Wlz, van maart 2018, heeft u aangegeven in de 2^e helft van 2018 met een toekomstvisie op het Fokuswonen te komen. Daarbij heeft u aangegeven dat u de visie graag zou willen verbinden met de strategische heroriëntatie die Fokus zelf doorloopt o.b.v. een uitgebreide cliëntenraadpleging. U heeft eerder (o.a. bij het beantwoorden van vragen over de begroting 2019) aangegeven dat het niet uw intentie is om het Fokus-concept ter discussie te stellen of de subsidieregeling te beëindigen. Ook heeft u aangegeven dat u tijdig duidelijkheid wilt geven over de zorg na afloop van de regeling "Wlz-indiceerbaren" voor de bewoners van een Fokuswoning.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

- Kunt u ermee instemmen dat we aan de Tweede Kamer melden dat in overleg met Fokus en vertegenwoordigers van de cliëntenraad van Fokus is besproken dat een visiebrief in het voorjaar 2019 naar de Tweede Kamer kan worden verstuurd.
- Kunt u ermee instemmen dat de (ongeveer 80) cliënten die in een Fokuswoning wonen en nu vallen onder de regeling "Wlz-indiceerbaren" na afloop van hun overgangsrecht per 1 januari 2020 de zorg en ondersteuning buiten de woning vanuit Zvw en Wmo zullen ontvangen (net als alle overige cliënten in een Fokuswoning en conform het advies van het Zorginstituut uit 2016).¹ Zo ja, dan nemen we dat nog mee in de brief met toezeggingen die in december 2018 naar de Tweede Kamer wordt verstuurd. Dit hoeft niet te wachten op de visiebrief; partijen kunnen daarmee tijdig werken aan een

¹ N.B. In uw brief van 17 mei 2018 over maatwerk in de Wlz-zorg thuis heeft u aangekondigd dat ook alle andere Wlz-indiceerbaren met ingang van 1-1-2020 onder de reguliere systematiek gaan vallen waarmee ook voor hen het overgangsrecht eindigt.

zorgvuldige overgang.

3 Samenvatting en conclusies

Het Fokusconcept neemt een speciale positie in binnen het gehele stelsel van alle zorgwetten. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de recente geschiedenis van het Fokusconcept en feiten en cijfers.

Visiebrief

Tijdens een AO over het Fokuswonen in juni 2017 heeft de vorige Staatssecretaris de toezegging gedaan om in het voorjaar 2018 met een toekomstvisie op het Fokuswonen (nauwkeuriger gezegd over de regeling ADL-assistentie) te komen. In de voortgangsrapportage Wlz van maart 2018 heeft u deze toezegging herhaald maar is de datum aangepast tot 2^e helft 2018. U heeft daarbij aangegeven dat niet het hele concept als zodanig ter discussie wordt gesteld, maar dat het vooral moet gaan om het zoeken naar meer flexibiliteit in de uitvoering van dat concept. U heeft ook aangegeven dat u uw visie graag wil verbinden met een traject dat Fokus zelf doorloopt. Fokus heeft een uitgebreid behoeftenonderzoek gedaan onder alle cliënten. Dit behoeftenonderzoek is voor Fokus een start van een strategische verkenning voor de toekomstige dienstverlening. Op 4 december hebben we gesproken met Fokus en vertegenwoordigers van de cliëntenraad van Fokus. Tijdens dat gesprek heeft Fokus toelichting gegeven op de strategische heroverweging. Gezamenlijk hebben we geconcludeerd dat een realistische planning is om in het voorjaar 2019 een brief naar de Tweede Kamer te sturen. Doordat u eerder heeft aangegeven dat het niet uw intentie is om het Fokus-concept ter discussie te stellen of de subsidieregeling te beëindigen, is de reikwijdte van de visie beperkt. Het gaat vooral om een goede invulling van zorg en ondersteuning (zowel binnen als buiten de woning).

Positionering "Wlz-indiceerbaren"

Voor de groep van 80 Wlz-indiceerbaren die in een Fokus-woning wonen, geldt dat hun overgangsrecht per 31-12-2019 ophoudt. Zij zijn gebaat bij tijdige duidelijkheid.

In december 2014 is de regeling "Wlz-indiceerbaren" ook tijdelijk opengesteld voor een aantal ADL-clusterbewoners met een zeer zware zorgvraag. Cliënten die voor de regeling in aanmerking kwamen waren:

- ADL-clusterbewoners die (naast de ADL-assistentie) waren aangewezen op een totaal van ten minste 25 uur per week individuele begeleiding, persoonlijke verzorging of verpleging;
- ADL-clusterbewoners die verpleging hadden in verband met thuisbeademing.

Ongeveer 80 ADL-clusterbewoners die voldoen aan deze criteria hebben zich aangemeld voor deze regeling en ontvangen de overige zorg² via de overgangsregeling Wlz-indiceerbaren. Dit betekent dat zij hun rechten op overige zorg behouden vanuit de Wlz zoals zij die voorheen hadden onder de AWBZ. Er is ook een groep ADL-clusterbewoners die voldoet aan deze criteria, maar zich destijds niet heeft aangemeld voor de overgangsregeling. Deze ADL-clusterbewoners met een zeer zware zorgvraag ontvangen de overige zorg vanuit de Zvw en de Wmo.

² Onder overige zorg wordt hier verstaan de zorg en ondersteuning die naast de ADL-assistentie wordt geleverd. Het betreft de zorg en ondersteuning die buiten de woning en de zorg die zodanig specifiek is dat deze niet vanuit de ADL-assistentie kan worden geleverd.

De vorige staatssecretaris heeft het Zorginstituut verzocht om, met het oog op de toekomstige positionering van de overige zorg aan ADL-clusterbewoners met een zeer zware zorgvraag, voor beide groepen (dus zowel de groep van ongeveer 80 personen die zich heeft aangemeld voor de regeling Wlz-indiceerbaren als de groep die dat destijds niet heeft gedaan) te onderzoeken welke knelpunten en problemen zij tegenkomen en wat oplossingsrichtingen zijn. Uitgangspunt daarbij was dat het huidige concept van ADL-clusterwonen (op basis van de subsidie-regeling ADL-assistentie) in stand zou blijven.

Het Zorginstituut concludeerde eind 2016 dat er geen aanleiding is het huidige wettelijke systeem, waarbij de overige zorg (buiten de woning) aan ADL-clusterbewoners met een zeer zware zorgvraag vanuit de Zvw/Wmo moet worden geregeld, te wijzigen. Tijdens het onderzoek is wel een aantal knelpunten naar voren gebracht bij het gebruik van overige zorg uit de Zvw/Wmo. De meeste daarvan hebben een algemeen karakter en gelden voor alle cliënten met een (vergelijkbare) zorgvraag. Waar nodig/wenselijk, zouden deze stelselbreed moeten worden opgepakt. Dit vormt volgens het Zorginstituut echter geen reden voor een andere wettelijke positionering van ADL-clusterbewoners met een zeer zware zorgvraag. Het advies van het Zorginstituut is in juni 2017 naar de Tweede Kamer verzonden met een beleidsreactie (zie bijlage).

Mogelijke opties voor de toekomstige positionering van de groep Wlz-indiceerbaren binnen de ADL-woningen

1. Opvolgen advies Zorginstituut:

In dit scenario ontvangen de ongeveer 80 Wlz-indiceerbaren na afloop van deze overgangsregeling de "overige zorg naast de ADL-assistentie" vanuit Zvw of Wmo (net als alle overige cliënten in een ADL-woning). De knelpunten waar cliënten mee te maken hebben, zijn algemeen geldend, moeten in de uitvoeringspraktijk worden opgelost en vormen volgens het advies van het Zorginstituut geen reden om alleen voor deze groep ADL-clusterbewoners een uitzonderingspositie te creëren. De ADL-clusterregeling vormt een aanvulling naast het reguliere aanbod van zorg dat vanuit Wlz, Zvw en Wmo wordt aangeboden. Als cliënten alles integraal vanuit de Wlz willen ontvangen, kunnen ze (indien ze voldoen aan de toegangscriteria voor de Wlz) ook kiezen voor een Wlz-indicatie. Ze kunnen in dat geval in de Fokus-woning blijven wonen en dan in plaats van ADL-assistentie (die via subsidieregeling aan Fokus wordt bekostigd) delen van de zorg via mpt of pgb bij Fokus inkopen.

Voordelen:

- Geen wetwijziging nodig. Voor alle Wlz-indiceerbaren eindigt hiermee het overgangsrecht per 31-12-2019.
- Sluit aan bij het advies van het Zorginstituut.
- Geen verdere uitbreiding van "uitzonderingspositie van Fokus" en de ongelijke positie van bewoners van een ADL-woning
- Realiseerbaar op korte termijn.

Nadelen:

- Wlz-indiceerbaren binnen Fokus willen liever hun overige zorg vanuit Wlz behouden (dat heeft als voordeel dat de overige zorg niet opgesplitst wordt in twee potjes).
- Betreft politiek gevoelige doelgroep met sterke lobby.

NB: Overgang van overige zorg van Wlz naar Zvw/Wmo³ zal "warm" moeten worden vorm gegeven.

2. *Subsidieregeling ADL-assistentie aanpassen zodat bewoners die voldoen aan de toegangscriteria voor de Wlz naast de ADL-assistentie hun overige zorg en ondersteuning vanuit de Wlz kunnen ontvangen.*

Deze variant sluit aan bij de opmerking uit de beleidsreactie van de vorige Staatssecretaris "Voor cliënten die voldoen aan de toegangscriteria voor de Wlz kan het mogelijk toegevoegde waarde hebben om (zo veel als mogelijk) vanuit één domein de zorg en ondersteuning te ontvangen. Ik wil dat graag verkennen en bezien of de nadere vormgeving kan worden meegenomen bij de uitwerking van meer maatwerk voor thuiswonende Wlz-cliënten". Daarbij dient wel te worden bedacht dat destijds de gedachte was dat iedereen die Wlz-zorg thuis zou ontvangen een indicatie op maat (in plaats van in zorgprofielen) zou krijgen.

Voordelen:

- Zal kunnen rekenen op steun van Fokus en Cliëntenraad. Enkele leden van de cliëntenraad hebben aangegeven dat zij graag de overige zorg en ondersteuning vanuit de Wlz zouden ontvangen.
- Maakt het voor cliënten makkelijk om te schuiven tussen bijvoorbeeld verpleging en begeleiding

Nadelen:

- Het wonen in een ADL-woning verhoudt zich eigenlijk niet goed tot het hebben van een Wlz-indicatie. Een voorwaarde om te wonen in een ADL-woning is dat de cliënt eigen regie kan voeren (en hulp kan inroepen), terwijl mensen in aanmerking kunnen komen voor een Wlz-indicatie, indien ze juist niet in staat zijn om op relevante momenten zelf hulp in te roepen.
- Groep cliënten die voldoet aan toegangscriteria is naar verwachting beperkt. Ook van de groep van ongeveer 80 cliënten die zijn toegelaten tot de groep "Wlz-indiceerbaren" zal niet iedereen voldoen aan de toegangscriteria voor de Wlz.
- Wetswijziging noodzakelijk (omdat huidige wet het ontvangen van ADL-assistentie en Wlz-zorg uitsluit). Dit staat niet in verhouding tot de omvang van de groep.
- Het CIZ moet voor een zeer beperkte groep cliënten (inschatting max 30 (her)-indicaties per jaar) een afwijkende procedure hanteren. Deze kennis is bij het CIZ lastig te organiseren.

De Subsidieregeling ADL-assistentie aanpassen zodat alle bewoners naast de ADL-assistentie hun overige zorg en ondersteuning vanuit de Wlz kunnen ontvangen schetsen wij niet als aparte optie, omdat daarmee een hele grote groep cliënten die niet voldoet aan de toegangscriteria van de Wlz vanuit de Wlz geholpen wordt. Dat is in strijd met het gelijkheidsbeginsel, omdat immers cliënten met vergelijkbare beperkingen die niet in een ADL-woning wonen - al hun zorg en ondersteuning vanuit Wmo en Zvw ontvangen.

³ Deze overheveling naar de Zvw/Wmo is nog niet met zorgverzekeraars en gemeenten besproken.

Beslispunt over de overige zorg en ondersteuning voor de 80 Wlz-indiceerbaren na afloop van het overgangsrecht

Het advies is om het advies van het Zorginstituut te volgen en de overige zorg en ondersteuning van de groep Wlz-indiceerbaren na afloop van het overgangsrecht per 1 januari 2020 vanuit Zvw en Wmo te organiseren. In overleg met gemeenten en zorgverzekeraars moet een zorgvuldige overgang worden gerealiseerd.

4 Draagvlak politiek

Het Fokus-concept is bij de hervorming van de langdurige zorg en ondersteuning in stand gehouden door een kamerbreed protest tegen de voorgestelde afschaffing daarvan. Er zijn echter vanuit de Kamer ook wel kritische kanttekeningen te horen over de door Fokus geboden kwaliteit en het gebrek aan alternatieven als cliënten niet langer tevreden zijn over de dienstverlening.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Fokus en ook de cliëntenraad van Fokus hebben een sterke lobby. Beide hebben een voorkeur om de overige zorg voor Wlz-indiceerbaren vanuit de Wlz te organiseren.

6 Financiële en personele gevolgen

De financiële gevolgen zijn relatief beperkt omdat het gaat om slechts 80 cliënten. Uitgaven (en middelen) verschuiven van Wlz naar Zvw en Wmo.

7 Juridische aspecten en haalbaarheid

Afhankelijk van de gemaakte keuze. Indien geopteerd zou worden voor wetswijziging, vergt dat enige jaren.

Bij de vormgeving van de ADL-subsidieregeling in 2014 is niet getoetst of de subsidieregeling voldoet aan de staatssteunregels, maar waarschijnlijk is sprake van staatssteun. Mogelijk kan dat gerechtvaardigd worden door deze zorgverlening aan te wijzen als een DAEB (dienst van algemeen economisch belang) maar daar zijn wel voorwaarden aan verbonden, waarbij op voorhand niet duidelijk is of dat tot problemen gaat leiden. Dit zal in elk geval aanpassing van de Subsidieregeling tot gevolg moeten hebben.

Niet in lijn met het gelijkheidsbeginsel: niet iedereen heeft toegang tot het wonen met ADL-assistentie. De cliënten die wonen in een Fokuswoning, wonen er al geruime tijd en voor nieuwe cliënten met een vergelijkbare zorgvraag is geen plaats.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Deze nota is intern afgestemd met WJZ en CZ. Extern willen we lijn afstemmen met de aanbieders van ADL-assistentie en met vertegenwoordigers van de cliënten. Tevens willen we deze lijn dan bekend maken aan zorgverzekeraars en gemeenten.

9 Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

10. Toezeggingen

U heeft aan de Tweede Kamer toegezegd om eind 2018 te komen met een visie op het Fokus-wonen.

11. Fraudetoets

N.v.t.

5.1.2e

5.1.2e